

Tri slobode pod lupom

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

20. novembar- 03. decembar 2020. godine

Sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja

- Novinar i profesor na Univerzitetu u Novom Sadu [Dinko Gruhonjić](#) našao se na meti napada nepoznatih počinitelaca koji su na ulazu zgrade u kojoj živi ispisali uvredljive parole koje se mogu kvalifikovati kao govor mržnje i iskazivanje nacionalne netrpeljivosti. Povod za napad predstavljao je Gruhonjićev tekst u kojem je kritikovao trend sve češćeg ispisivanja simbola nacizma na grafitima u Novom Sadu. Nažalost, ovo je samo jedan u nizu napada na ovog novinara koji godinama trpi uvrede, pritiske i otvorene pretnje, a neretko su u hajci protiv njega učestvovali i visoki zvaničnici vladajućih stranaka, kao i funkcioneri nacionalističkih političkih organizacija i udruženja. [Gruhonjić je slučaj prijavio policiji](#), ali poučen dosadašnjim iskustvom ističe da nije optimista da će slučaj biti rešen i da će učinioci biti adekvatno sankcionisani. Takođe je istakao da se ne oseća bezbedno, svestan činjenice da je tanka linija između verbalnog i fizičkog napada i da ovakvi slučajevi neretko predstavljaju uvod u ozbiljnije ugrožavanje novinara.
- [TV operater Junajted grupa](#) obratila se pismom komesarki EU za konkurenciju Margret Vestager povodom sve češćih i ozbiljnijih pritisaka na njih, kao i otvoreno podržavanje rada kompanije Telekom Srbija od strane vlasti u Srbiji, čime se ugrožavaju osnovni principi zaštite konkurencije i medijskog pluralizma, kao jedne od temeljnih vrednosti na kojima počiva EU. U pismu se navode slučajevi brojnih napada na novinare, kampanje uznemiravanja TV operatera, a kao najčešće žrtve tih kampanja navode se televizije N1 i Nova S. Takođe se navodi da je primetna praksa odbijanja krivičnih prijavi koje podnose ove televizije i njihovi novinari koji su često meta verbalnih napada i pretnji. U zaključku se navodi da se Srbija ne pridržava obaveza koje proističu iz procesa pridruženja EU, kao i da je krajnji cilj ove kampanje jačanje uloge Telekoma čiji se većinski deo akcija nalazi u državnom vlasništvu, a na račun drugih TV operatera, sa krajnjom namerom proširenja uticaja ove državne kompanije na susedne države, od kojih su neke i članice EU poput Hrvatske i Slovenije. Vlast već godinama svojim postupcima pokazuje da nema nameru da sprovede obavezu povlačenja iz vlasničke strukture medije, o čemu svedoči ne samo ovaj slučaj, već i brojni primeri u kojima se upravo Telekom pojavljuje kao posredni ili neposredni učesnik kupovine lokalnih televizija ili kablovskih operatera, uglavnom po nerealnim cenama, a neretko uz učešće ljudi blisko povezanih sa vladajućom strankom.

- [Skupštinski odbor za kulturu i informisanje](#) utvrdio je predlog liste kandidata za upražnjeno mesto člana Saveta Regulatornog tela za elektronske medije, nakon isteka mandata doskorašnja članici Oliveri Zekić. Većinom glasova usvojena je nominacija vladajuće Srpske napredne stranke i kao kandidat je ponovo predložena upravo Olivera Zekić, ali i kandidat Miloš Gajović. Olivera Zekić je poznata javnosti u Srbiji po kontroverznom radu u okviru Saveta REM-a i brojnim izjavama i medijskim istupima koji nisu bili u skladu sa nivoom komunikacije koji se podrazumeva za nekoga ko se nalazi na tako važnoj i odgovornoj funkciji. Drugi kandidat je [Miloš Gajović](#), sin dosadašnjeg državnog sekretara u Ministarstvu kulture i informisanja, koga za tu funkciju, pored ove činjenice, „kvalifikuje“ i nedavno stečena diploma na Fakultetu za medije i komunikacije Univerziteta Megatrend. [Međusektorska grupa za slobodu izražavanja i medija Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji](#) zahtevala je od Skupštine Srbije da obustavi sve trenutne procese izbora za članove Saveta Regulatornog tela za elektronske medije (REM) i da se u najskorijem roku osigura izbor onih koji ispunjavaju sve odredbe propisane zakonom. U saopštenju se navodi kako je ova tema bila i ostala jedna od glavnih tačaka sporenja u okviru međupartijskog dijaloga vlasti i opozicije uz učešće predstavnika EU, kao i da mogućnost reizbora Olivera Zekić, ali i Aleksandre Janković na osnovu predloga verskih i crkvenih zajednica, jasno ukazuje na nameru vlasti da odustane od obaveze i potrebe reforme ove institucije.
- [Poslanici vladajuće većine u Narodnoj Skupštini](#), u nedostatku političkih protivnika sa kojima bi vodili debatu, svoja obraćanja namenili su za obračun sa nezavisnim medijima koji profesionalno i objektivno informišu građane. Poslanica Srpske napredne stranke Biljana Pantić Pilja rekla da je kad je reč o televizijama N1 i Nova S nema govora o njihovoj nezavisnosti, već da je reč o „antisrpskim medijima“ i da ih može opisati samo jedna rečenica: „Domaći izdajnik, strani plaćenik“. Ovoj retorici pridružili su se i drugi poslanici koji su u svojim govorima isticali da je reč o „antidržavnim“ medijima. Na ovoj, kao i na prethodnoj sednici, čule su se i uvrede na račun istaknutih pojedinaca poput glumice Jelisavete Seke Sablić, kojoj je narodni poslanik Marko Atlagić zamerio nedostatak patriotizma, kao i na račun glumca i reditelja koji je od strane istog poslanika dobio poruku da treba da napusti Srbiju. Ovakva retorika je neprihvatljiva u javnom prostoru, a naročito kada dolazi iz reda narodnih poslanika koji bi morali da vode računa o svom, ali i ugledu institucije koju predstavljaju. Radikalizacija retorike i pravljenja podela na „patriote i izdajnike“ i etiketiranje neistomišljenika da su „strani plaćenici“ je nešto sa čime se ova država već suočavala u prošlosti i posledice su bile katastrofalne. Na taj način, dehumanizacijom protivnika, od novinara i istaknutih pojedinaca se prave legitimne mete, što može dovesti do prerastanja verbalnog nasilja u fizičko. Iz tog razloga [Slavko Ćuruvija fondacija](#) pozvala je narodne poslanike da hitno prekinu orkestrirano targetiranje i verbalni linč neistomišljenika vladajućeg režima, podsećajući da ovakve slučajeve poslednjih meseci beležimo na gotovo nedeljnom nivou.
- [Komisija za žalbe saveta za štampu](#) odlučila je da su tri portala, - [podprzarpress.rs](#), [vranjskaplustv.rs](#) i [rtv-vranje.rs](#), prekršila novinarski Kodeks zbog prenošenja uvredljivog saopštenja opštinskog odbora Srpske napredne stranke u Vranju u kojima se iznosi niz uvreda na račun novinara i urednika portala Info vranjske. Na istoj sednici doneta je odluka da su kodeks prekrši i dnevni listovi Informer i Alo, u delu koji se odnosi na istinitost informacija, zbog napada na novinara Foneta Davora Lukača koji je optužen da je na konferenciji za medije Kriznog štaba napao članicu tog štaba i ministarku Dariju Kisić Tepavčević, a da je sam Krizni štab navodno uporedio sa Golim otokom. Ovakve odluke su od velikog značaja jer predstavljaju dokaz da barem u pojedinim slučajevima dolazi do evidentiranja evidentnih kršenja svih medijskih zakona i drugih propisa od strane pro vladinih tabloida, a naročito je značajno da do toga dolazi u uslovima potpunog ćutanja od strane nadležnih državnih organa i neprocesuiranja odgovornih zbog iznošenja neistina i uvreda.

